

DOI: <https://doi.org/10.36719/2706-6185/57/168-171>

Tale Verdiyev
Bakı Slavyan Universiteti
magistrant
<https://orcid.org/0009-0002-1913-3973>
taleverdiyev114@gmail.com

Qlobal informasiya məkanında Azərbaycanın imic diplomatiyası modeli

Xülasə

Müasir beynəlxalq münasibətlər sistemində dövlətlərin nüfuzu və təsir imkanları onların beynəlxalq imici ilə sıx bağlıdır. Qlobal informasiya mühitinin inkişafı dövlətlərin kommunikasiya və diplomatiya strategiyalarını yeni istiqamətdə formalaşdırmağa şərait yaratmışdır. Bu baxımdan strateji kommunikasiya və dövlət brendinqi müasir diplomatiyanın mühüm elementlərindən hesab olunur. Məqalədə Azərbaycanın beynəlxalq imic siyasətinin formalaşması və inkişafı məsələləri təhlil olunur. Xüsusilə media, ictimai diplomatiya və yumşaq güc amillərinin ölkənin qlobal imicinə təsiri araşdırılır. Eyni zamanda Azərbaycanın beynəlxalq tədbirlərdə iştirakı və kommunikasiya siyasətinin diplomatik nüfuzun artmasında rolu qiymətləndirilir. Tədqiqat göstərir ki, strateji kommunikasiya və dövlət brendinqi Azərbaycanın beynəlxalq imicinin möhkəmlənməsində mühüm rol oynayır. Nəticə etibarilə, bu siyasət Azərbaycanın beynəlxalq arenada etibarlı tərəfdaş kimi tanınmasına mühüm töhfə verir.

Açar sözlər: *Azərbaycan diplomatiyası, beynəlxalq imic, strateji kommunikasiya, dövlət brendinqi, ictimai diplomatiya, yumşaq güc, media siyasəti*

Tale Verdiyev
Baku Slavic University
Master's student
<https://orcid.org/0009-0002-1913-3973>
taleverdiyev114@gmail.com

Azerbaijan's Image Diplomacy Model in the Global Information Space

Abstract

In the modern system of international relations, the influence and authority of states are closely connected with their international image. The development of the global information environment has created new opportunities for states to shape their communication and diplomatic strategies in innovative directions. In this context, strategic communication and nation branding are considered important elements of modern diplomacy. This article analyzes the formation and development of Azerbaijan's international image policy. In particular, the influence of media, public diplomacy, and soft power factors on the country's global image is examined. At the same time, the role of Azerbaijan's participation in international events and its communication policy in increasing diplomatic prestige is evaluated. The research shows that strategic communication and nation branding play a significant role in strengthening Azerbaijan's international image. As a result, this policy makes an important contribution to Azerbaijan's recognition as a reliable partner in the international arena.

Keywords: *Azerbaijani diplomacy, international image, strategic communication, nation branding, public diplomacy, soft power, media policy*

Giriş

Müasir beynəlxalq münasibətlər sistemində dövlətlərin beynəlxalq arenadakı mövqeyi yalnız siyasi və iqtisadi güc amilləri ilə deyil, həm də onların beynəlxalq imici ilə müəyyən olunur. Qloballaşma və rəqəmsal kommunikasiya texnologiyalarının inkişafı dövlətlərin özlərini beynəlxalq auditoriyaya təqdim etmə üsullarını əhəmiyyətli dərəcədə dəyişdirmişdir. Bu prosesdə informasiya və kommunikasiya vasitələri diplomatiyanın əsas alətlərindən birinə çevrilmişdir (Melissen, 2005).

Tədqiqat

XXI əsrdə dövlətlər arasında rəqabət yalnız hərbi və iqtisadi sahədə deyil, həm də informasiya və kommunikasiya müstəvisində aparılır. Bu səbəbdən “imic diplomatiyası”, “yumşaq güc” və “ictimai diplomatiya” kimi anlayışlar beynəlxalq münasibətlər nəzəriyyəsində xüsusi əhəmiyyət qazanmışdır. Dövlətlərin beynəlxalq imicinin formalaşdırılması onların siyasi etibarlılığı, mədəni nüfuzu və kommunikasiya strategiyası ilə sıx bağlıdır (Josef Nye, 2004).

Azərbaycan Respublikası da müstəqillik əldə etdikdən sonra beynəlxalq imicinin formalaşdırılması və möhkəmləndirilməsi istiqamətində ardıcıl siyasət həyata keçirmişdir. Xüsusilə son illərdə Azərbaycanın diplomatiyası beynəlxalq kommunikasiya strategiyalarını genişləndirərək ölkənin qlobal informasiya məkanında mövqeyini gücləndirməyə çalışır. Media diplomatiyası, ictimai diplomatiya və yumşaq güc siyasəti bu prosesin əsas komponentlərini təşkil edir. Eyni zamanda Azərbaycan beynəlxalq tədbirlərin keçirilməsi, mədəni diplomatiya təşəbbüsləri və strateji kommunikasiya siyasəti vasitəsilə özünü regionda sabitlik və əməkdaşlıq mərkəzi kimi təqdim edir (Xəlilov, 2021). Bu fəaliyyət ölkənin beynəlxalq imicinin formalaşmasına və qlobal səviyyədə tanınmasına mühüm töhfə verir.

Bu məqalənin məqsədi qlobal informasiya məkanında Azərbaycanın imic diplomatiyası modelini təhlil etmək, media və kommunikasiya strategiyalarının ölkənin beynəlxalq imicinin formalaşmasında rolunu araşdırmaqdır.

Nəzəri əsaslar və imic diplomatiyası anlayışı. Müasir beynəlxalq münasibətlər nəzəriyyəsində dövlətlərin beynəlxalq imici onların xarici siyasət strategiyalarının mühüm komponentlərindən biri hesab olunur. Dövlət imici beynəlxalq ictimaiyyətin müəyyən bir ölkə haqqında formalaşdırdığı ümumi təsəvvürlərin və qiymətləndirmələrin məcmusudur. Bu təsəvvürlər dövlətin siyasi sabitliyi, iqtisadi inkişaf səviyyəsi, mədəni irsi və diplomatik fəaliyyəti kimi müxtəlif amillərlə müəyyən edilir.

“Yumşaq güc” (soft power) anlayışı bu sahədə mühüm nəzəri əsaslardan biridir. Amerikalı tədqiqatçı Joseph Nye bu anlayışı dövlətlərin zor tətbiq etmədən, mədəni və ideoloji təsir vasitəsilə öz məqsədlərinə nail olmaq bacarığı kimi izah edir. Bu yanaşmaya görə, dövlətlər yalnız hərbi və iqtisadi resurslarla deyil, həm də mədəniyyət, diplomatiya və informasiya siyasəti vasitəsilə beynəlxalq nüfuz qazana bilirlər (Anholt, 2010).

İctimai diplomatiya da beynəlxalq imicin formalaşdırılmasında mühüm rol oynayan amillərdən biridir. İctimai diplomatiya dövlətlərin xarici auditoriyalarla birbaşa kommunikasiya qurmasını və qarşılıqlı anlaşma yaratmasını nəzərdə tutur. Müasir dövrdə sosial media və rəqəmsal kommunikasiya vasitələrinin inkişafı ictimai diplomatiyanın təsir imkanlarını daha da genişləndirmişdir (Zaharna, 2010).

Bu kontekstdə dövlət brendinqi (nation branding) anlayışı da xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Dövlət brendinqi ölkənin siyasi, iqtisadi və mədəni xüsusiyyətlərinin beynəlxalq ictimaiyyətə sistemli şəkildə təqdim olunması prosesini ifadə edir. Bu proses dövlətin beynəlxalq nüfuzunun artmasına, turizmin inkişafına və investisiya imkanlarının genişlənməsinə müsbət təsir göstərir (Cull, 2009). Beləliklə, imic diplomatiyası müasir diplomatiyanın mühüm istiqamətlərindən biri kimi çıxış edir və dövlətlərin beynəlxalq mövqeyinin formalaşmasında əhəmiyyətli rol oynayır (Bjola, Holmes, 2015).

Azərbaycanın qlobal informasiya məkanında imic diplomatiyası. Azərbaycan müstəqillik əldə etdikdən sonra beynəlxalq münasibətlər sistemində öz mövqeyini möhkəmləndirmək üçün müxtəlif diplomatik strategiyalar həyata keçirmişdir. Bu strategiyalar arasında beynəlxalq imicin formalaşdırılması və qlobal informasiya məkanında aktiv mövqe tutmaq xüsusi yer tutur.

Azərbaycanın imic diplomatiyası modeli əsasən üç istiqamətdə inkişaf edir: diplomatik fəaliyyət, mədəni və humanitar təşəbbüslər, eləcə də strateji kommunikasiya siyasəti. Bu istiqamətlərin sintezi

ölkənin beynəlxalq nüfuzunun gücləndirilməsinə xidmət edir (Qasımov, 2020). Son illərdə Azərbaycan beynəlxalq tədbirlərə ev sahibliyi etməklə qlobal səviyyədə tanınmasını daha da artırmışdır. Avropa Oyunları, İslam Həmrəyliyi Oyunları, Bakı Humanitar Forumu və digər beynəlxalq tədbirlər ölkənin diplomatik və mədəni nüfuzunun artmasına mühüm töhfə vermişdir. Bu tədbirlər Azərbaycanın beynəlxalq ictimaiyyətə açıq və əməkdaşlığa hazır dövlət kimi təqdim olunmasına imkan yaratmışdır. Eyni zamanda Azərbaycanın enerji və iqtisadi diplomatiyası da ölkənin beynəlxalq imicinin formalaşmasında mühüm rol oynayır. Bakı–Tbilisi–Ceyhan, TANAP və TAP kimi enerji layihələri Azərbaycanın qlobal enerji təhlükəsizliyində mühüm tərəfdaş kimi tanınmasına səbəb olmuşdur. Bu layihələr ölkənin iqtisadi və diplomatik nüfuzunu artırmaqla yanaşı, beynəlxalq əməkdaşlığın genişlənməsinə də töhfə vermişdir (Qarayeva, 2024).

Müasir dövrdə rəqəmsal kommunikasiya vasitələrinin inkişafı Azərbaycanın imic diplomatiyasına yeni imkanlar yaratmışdır. Sosial media platformaları vasitəsilə dövlət qurumları beynəlxalq auditoriya ilə birbaşa əlaqə qurur və ölkənin mövqeyini operativ şəkildə təqdim edir. Bu isə Azərbaycanın qlobal informasiya məkanında mövqeyinin möhkəmlənməsinə şərait yaradır.

Azərbaycanın strateji kommunikasiya siyasəti. Müasir dövrdə strateji kommunikasiya dövlətlərin beynəlxalq imicinin formalaşdırılmasında mühüm rol oynayır. Strateji kommunikasiya dövlət qurumlarının informasiya siyasətinin planlı və sistemli şəkildə həyata keçirilməsini nəzərdə tutur. Bu proses dövlətin mövqeyinin beynəlxalq auditoriyaya düzgün və obyektiv şəkildə çatdırılmasına xidmət edir. Azərbaycan da son illərdə strateji kommunikasiya sahəsində mühüm addımlar atmışdır. Xüsusilə dövlət qurumlarının beynəlxalq media ilə əməkdaşlığı ölkənin informasiya siyasətinin effektivliyini artırmışdır. Sosial media platformalarının geniş yayılması diplomatik kommunikasiya imkanlarını daha da genişləndirmişdir. Dövlət qurumlarının rəsmi sosial media hesabları vasitəsilə Azərbaycanın mövqeyi və siyasəti beynəlxalq ictimaiyyətə operativ şəkildə təqdim olunur. Bu platformalar informasiyanın daha geniş auditoriyaya çatdırılmasına şərait yaradır. Eyni zamanda diaspor təşkilatlarının fəaliyyəti də Azərbaycanın kommunikasiya strategiyasında mühüm rol oynayır. Xarici ölkələrdə yaşayan azərbaycanlılar ölkənin milli maraqlarının və həqiqətlərinin beynəlxalq ictimaiyyətə çatdırılmasında fəal iştirak edirlər. Bu fəaliyyət Azərbaycanın beynəlxalq informasiya məkanında mövqeyinin güclənməsinə töhfə verir. Beləliklə, strateji kommunikasiya siyasəti Azərbaycanın qlobal informasiya məkanında imic diplomatiyasının mühüm elementlərindən biri kimi çıxış edir. Bu siyasət ölkənin beynəlxalq nüfuzunun artmasına və etibarlı tərəfdaş kimi tanınmasına xidmət edir.

Azərbaycanın beynəlxalq imic siyasətində yumşaq güc amilləri. Müasir beynəlxalq münasibətlər sistemində yumşaq güc siyasəti dövlətlərin beynəlxalq nüfuzunun formalaşdırılmasında mühüm rol oynayır. Yumşaq güc anlayışı dövlətin digər ölkələrə təsir imkanlarını hərbi və iqtisadi vasitələrdən daha çox mədəni, ideoloji və kommunikasiya alətləri vasitəsilə həyata keçirməsini ifadə edir. Bu konsepsiya beynəlxalq münasibətlər nəzəriyyəsində Cozef Nay tərəfindən irəli sürülmüş və müasir diplomatiyada geniş tətbiq olunmağa başlanmışdır (Gilboa, 2008).

Azərbaycan Respublikasının diplomatiyasında da yumşaq güc siyasəti mühüm yer tutur. Ölkə beynəlxalq səviyyədə öz mədəni irsini, tolerantlıq ənənələrini və multikultural dəyərlərini təqdim etməklə müsbət imic formalaşdırmağa çalışır. Azərbaycanın multikulturalizm siyasəti beynəlxalq səviyyədə xüsusi diqqət çəkir. Müxtəlif din və mədəniyyətlərin dinc yanaşı yaşaması Azərbaycanın beynəlxalq imicinin əsas elementlərindən biridir (Həsənov, 1998). Azərbaycanın mədəni diplomatiyası ölkənin yumşaq güc siyasətinin mühüm istiqamətlərindən biridir. Bu istiqamətdə müxtəlif beynəlxalq forumlar, mədəni tədbirlər və sərəgilər təşkil olunur. Heydər Əliyev Fondu tərəfindən həyata keçirilən beynəlxalq layihələr Azərbaycanın mədəni irsinin dünyada tanınmasına mühüm töhfə verir. Bu fəaliyyət Azərbaycanın beynəlxalq ictimaiyyət tərəfindən müasir və tolerant dövlət kimi qəbul olunmasına kömək edir. Eyni zamanda idman diplomatiyası da Azərbaycanın beynəlxalq imicinin formalaşmasında mühüm rol oynayır. Bakı şəhərinin ev sahibliyi etdiyi Avropa Oyunları, İslam Həmrəyliyi Oyunları və digər beynəlxalq idman yarışları ölkənin qlobal səviyyədə tanınmasına şərait yaratmışdır. Bu tədbirlər Azərbaycanın sabit, inkişaf edən və beynəlxalq əməkdaşlığa açıq dövlət kimi təqdim olunmasına kömək edir.

Nəticə

Humanitar diplomatiya da Azərbaycanın yumşaq güc siyasətinin mühüm tərkib hissəsidir. Azərbaycan müxtəlif beynəlxalq humanitar təşəbbüslərdə iştirak etməklə qlobal problemlərin həllinə töhfə verir. Xüsusilə təhsil, səhiyyə və humanitar yardım sahələrində həyata keçirilən layihələr ölkənin beynəlxalq nüfuzunu artırır.

Beləliklə, yumşaq güc siyasəti Azərbaycanın beynəlxalq imicinin formalaşmasında mühüm rol oynayan amillərdən biridir. Mədəni, humanitar və idman diplomatiyası vasitəsilə Azərbaycan qlobal səviyyədə müsbət və etibarlı tərəfdaş kimi tanınır. Bu siyasət ölkənin beynəlxalq münasibətlər sistemində mövqeyinin möhkəmlənməsinə və diplomatik nüfuzunun artmasına xidmət edir (Snow, Taylor, 2009).

Ədəbiyyat

1. Anholt, S. (2010). *Places: Identity, image and reputation*. Palgrave Macmillan.
2. Bjola, C., & Holmes, M. (2015). *Digital diplomacy: Theory and practice*. Routledge.
3. Cull, N. J. (2009). *Public diplomacy: Lessons from the past*. Figueroa Press.
4. Gilboa, E. (2008). Searching for a theory of public diplomacy. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 616(1), 55–77.
5. Həsənov, Ə. (1998). *Azərbaycanın xarici siyasəti: Avropa dövlətləri və ABŞ (1991–2014)*. Şərq-Qərb.
6. Manor, I. (2019). *The digitalization of public diplomacy*. Palgrave Macmillan.
7. Melissen, J. (2005). *The new public diplomacy: Soft power in international relations*. Palgrave Macmillan.
8. Nye, J. S. (2004). *Soft power: The means to success in world politics*. PublicAffairs.
9. Qasımov, E (2020). *Müasir dövrdə informasiya təhlükəsizliyi və milli təhlükəsizlik məsələləri*. Elm və Təhsil Nəşriyyatı.
10. Snow, N., & Taylor, P. M. (2009). *Routledge handbook of public diplomacy*. Routledge.
11. Xəlilov, R. (2021). *Rəqəmsal diplomatiya və kommunikasiya strategiyaları*. Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti Nəşriyyatı.
12. Zaharna, R. S. (2010). *Battles to bridges: U.S. strategic communication and public diplomacy after 9/11*. Palgrave Macmillan

Daxil oldu: 28.11.2025

Qəbul edildi: 15.01.2026